

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОЕКТ “УКРАЇНА: ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА”

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ З РЕКОМЕНДАЦІЯМИ ЩОДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО СУДОВИХ РІШЕНЬ» ВІД 22 ГРУДНЯ 2005 РОКУ

З ПОПРАВКАМИ ВІД 16 КВІТНЯ 2009 ТА 7 ЛИПНЯ 2010 РОКУ, ТА
ЩОДО ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ
СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЗАТВЕРДЖЕНОГО ПОСТАНОВОЮ КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 740 ВІД 26 ТРАВНЯ 2006 РОКУ З
ПОПРАВКАМИ ВІД 5 СІЧНЯ 2011 РОКУ.

МАРКУС ЗІММЕР

Технічне завдання в рамках Контракту без обумовленого обсягу постачання
Контакт № DFD-I-00-04-00171-00

Квітень 2011 року

Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають думку Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

ЗМІСТ

Розділ I, Вступ та обсяг завдання	4
Розділ II, Аналіз Закону України «Про доступ до судових рішень»	5
Вступ	5
Стаття 1	5
Стаття 3	6
Стаття 4	10
Стаття 6	11
Стаття 7	11
<u>Стислий виклад рекомендацій до Розділу II</u>	
Розділ III, Аналіз Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України	16
Вступ	16
Пункт 2	16
Пункт 3	17
Пункт 7	20
Пункт 9	22
Пункт 13	23
Пункт 15	23
Пункт 20	24
Стислий виклад рекомендацій щодо Розділу III	25

РОЗДІЛ І, ВСТУП ТА ОБСЯГ ЗАВДАННЯ

22 грудня 2005 року Президент України В. Ющенко підписав новий Закон України «Про доступ до судових рішень» («Закон»). Новий Закон був видатним як за обсягом, так і за метою. Традиційно доступ до рішень українських суддів мали лише сторони справи, їхній юрист, інші судді та персонал суду, а також відповідні посадові особи. Всім іншим можна було отримати доступ за умови спеціального дозволу, який надавався у відповідь на запит до голови суду.

Після прийняття Закону і введення його положень в дію доступ до всіх рішень, виданих судами загальної юрисдикції у скороченому вигляді та з певними обмеженнями надається кожному¹. Закон передбачає доступ до рішень в електронному вигляді² та дистанційно через веб-портал Державної судової адміністрації для будь-якої особи в будь-якому місці в Україні або у світі, якщо особа має доступ до комп'ютера та Інтернету. До Закону були внесені поправки 16 квітня 2009 р. та 7 липня 2010 р.

На виконання закону 25 травня 2006 р. Кабінет Міністрів України видав постанову «Про затвердження порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень» («Порядок»). Порядок містить у певних деталях загальні процесуальні засади впровадження та функціонування Реєстру. Внаслідок прийняття нового Закону «Про судоустрій та статус суддів» 7 липня 2010 р. цей документ було переглянуто, доповнено і затверджено Кабінетом Міністрів в оновленій редакції 5 січня 2011 року.

Як це часто буває з важливими та масштабними урядовими ініціативами, на етапі розробки та прийняття закону важко передбачити всі практичні пов'язані аспекти, витрати і проблеми, які тягнуть за собою такі ініціативи. Ці аспекти Закону і досліджуються у цьому звіті. При розробці законопроекту Верховна Рада, яка є державним законодавчим органом України, поклала на Державну судову адміністрацію («ДСА») обов'язок щодо впровадження Єдиного державного реєстру судових рішень («Реєстр»). Безпосередня відповідальність за впровадження Реєстру була покладена на керівництво ДСА її Державне підприємство «Інформаційні судові системи».

Виконуючи положення Закону та Порядку щодо наповнення Реєстру, ДСА зіткнулася з багатьма проблемами, що вплинули на її здатність дотриматися термінів та інших системних вимог, що встановлюються Законом та Порядком. Також в процесі впровадження стало ясно, що може виникнути потреба змінити певні положення Закону та Порядку для більш ефективного досягнення мети по надання доступу до судових рішень у спосіб, передбачений авторами розробниками Закону.

У цьому звіті проаналізовано положення Закону та Порядку у світлі практики виконання закону протягом п'яти років і зусиль ДСА щодо його впровадження. У звіті використано найкращі відомі практики і уроки, вивчені з досвіду судових систем в інших країнах, які створили свої власні реєстри судової інформації. Насамкінець, звіт включає рекомендації

¹ Див. Закон України «Про доступ до судових рішень», Офіційний вісник Верховної Ради України (ОВВРУ), 2006, № 15, стр. 128 (з поправками відповідно до Законів № 1276-VI (1276-17) від 16.04.2009, ОВВРУ, 2009, № 38, Ст. 535 № 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010, ОВВРУ, 2010, № 41-42, № 43, № 44-45, стр. 529, Ст. 2), підп. 1.

² Там же, Ст. 2, підпункт 2.

щодо того, які зміни могли б бути внесені до Закону та відповідно Порядку з метою покращення функціональності Реєстру.

Основною метою цього звіту є намір сприяти ДСА та ДП ІСС у створенні кращої, більш ефективної та прозорішої судової системи шляхом вдосконалення адміністрування Реєстру, який би забезпечив (i) зручну та потужну базу даних із легким пошуком для загального доступу, та (ii) потужний та практичний інструмент юридичного дослідження та аналізу для використання суддями, їх помічниками та зацікавленими правниками, який сприятиме стабільнішій та більш передбачуваній правозастосовчій практиці в Україні.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО СУДОВИХ РІШЕНЬ»

ВСТУП

Відповідно до обсягу завдання для цього Звіту, у Розділі II аналізується Закон з точки зору того, чи перегляд його існуючих положень та внесення змін до них можуть мати наслідком (i) вдосконалення роботи та адміністрування Реєстру, (ii) покращення функцій пошуку та ефективності для кінцевих користувачів, та (iii) більшу прозорість судової системи України.

СТАТТЯ 1

Судові рішення: Ст. 1 визначає обсяг заходів, що можуть бути вжиті для забезпечення доступу до судових рішень, і передбачає, що термін «судові рішення» включає не лише остаточні рішення у судових справах, але й доступ до «судових рішень (рішень, судових наказів, постанов, вироків, ухвал), ухвалених судами загальної юрисдикції». Залежно від того, як ДСА тлумачить це визначення судових рішень, воно залишає простір щодо того, скільки окремих судових рішень буде внесено до Реєстру. Наприклад, довга та складна господарська чи адміністративна справа може включати багато проміжних судових рішень, виданих у відповідь на проміжні клопотання щодо винесення ухвал з багатьох питань. Так само, складна справа щодо злочинної змови за участі багатьох підсудних та різні категорії доказових матеріалів можуть вимагати надання багатьох проміжних ухвал із санкціями на обшук, прослуховування телефонних розмов, використання інших засобів таємного спостереження, прихованих засобів стеження за транспортними засобами, для кожного з яких потрібен окремий судовий наказ, що дає дозвіл на здійснення заходу.

Внесення всіх цих проміжних ухвал, постанов, вироків та рішень, що входять до визначення «рішення суду» і підлягають включенню, значно збільшує обсяг та складність Реєстру, отже, ускладнює його розвиток та підтримання роботи ефективної пошукової системи і змістовного та відповідного наповнення.³ Кожне таке рішення повинне бути індивідуально проіндексовано та відредаговано перед включенням до Реєстру. Більше того, особи, не знайомі з процесуальним протоколом і термінологією стандартів та організації найменувань судових документів, можуть зіткнутися з труднощами та розчаруванням при їх пошуці, наприклад, остаточного рішення у довгій та складній

³ Для наведення аналогії, довідник на 10 000 сторінок, навіть зі всеохоплюючим змістом та показником, набагато важче для орієнтування для користувачів, ніж відредагована версія на 1000 сторінок, з якої були вилучені деталі другорядного та третьорядного значення, що становлять інтерес лише для меншості користувачів.

корупційній справі, що пройшла через два рівні апеляції. Пошук може видати список проміжних постанов на додаток до остаточного рішення суду першої інстанції, проміжні апеляції та рішення Верховного Суду, які особа без юридичної освіти не здатна буде розрізнити.

Теоретично немає нічого поганого у наданні доступу до різних проміжних судових рішень, якщо (i) пошукова система Реєстру достатньо потужна, розвинута та інтуїтивно зрозуміла для того, щоб користувачам було легко скласти запит та знайти те, що їм потрібно, та (ii) уряд виділяє достатньо ресурсів для своєчасної обробки, редагування, індексації та інтеграції такої кількості документів до Реєстру. Як пояснюється у цьому звіті, успішне виконання цього завдання та забезпечення наявності достатніх ресурсів є важким випробуванням для уряду. Існують альтернативи, що мають більше шансів на успіх та можуть досягнути тієї ж мети з меншими витратами. Замість того, щоб включати всі рішення без розбору, коли корисність цього не доведена, можна застосувати більш функціонально корисний та менш дорогий підхід, що передбачає розробку та застосування системних критеріїв для виключення менш доречних проміжних рішень. Їх виключення створить більше потужностей Реєстру для більш доречних рішень, та сприяти спрощенню і підвищенню ефективності Реєстру.

Найкраща практика: Суди дізналися, що у процесі забезпечення громадського доступу до інформації про судові справи це найкраще робити поступово або поетапно. Перший етап, наприклад, може передбачати створення реєстру, який надає доступ до текстів всіх остаточних рішень Верховного Суду чи суду касаційної інстанції. Після повного та успішного впровадження першого етапу, другий етап передбачатиме додавання до реєстру текстів остаточних рішень вищих судів або окремих апеляційних судів. Після впровадження другого етапу, на третьому етапі можливе додавання до реєстру текстів остаточних рішень судів першої інстанції, що становлять інтерес для правозастосування або постановлені у резонансних справах. Після впровадження третього етапу, на четвертому етапі можна внести до реєстру інші проміжні ключові рішення чи судові накази з матеріалів окремих справ вибраних рівнів судів.

Рекомендація A1-1: Слід розглянути можливість внесення поправок до Ст. 1 з метою забезпечити включення до Реєстру лише остаточних рішень у справі, або уповноважити Раду суддів схвалювати критерії для вирішення, які конкретні категорії проміжних рішень необхідні для розміщення у Реєстрі, а які ні. Зацікавленість у доступі до проміжних рішень виникає зазвичай на місцях, і зацікавлені особи можуть звернутися безпосередньо до суду, в якому розглядалася справа, і можливо одержати доступ до них там.

СТАТТЯ 3

Всі рішення: п. 3 Ст. 3 передбачає, що Реєстр «...включає всі рішення судів загальної юрисдикції.» Відомо, що загальні суди першої інстанції та апеляційні суди в Україні видають 4,5-5 мільйонів остаточних рішень у справах. Це без урахування проміжних рішень. За підрахунком, не віднімаючи свят, це становить приблизно 17 000 рішень, що генеруються кожного дня. Припускаючи, що всі 17 000 були надіслані в електронному вигляді до інформаційного центру ДСА, уряд повинен вкладати величезні кошти в кадрові та інші ресурси, необхідні для обробки, редагування та індексації такої кількості рішень кожного робочого дня.

Оскільки суди надсилають також проміжні рішення крім остаточних, як вже зазначалося, сукупна кількість рішень і, відповідно, кадрові ресурси для їх обробки потрібні ще більші.

У 2006-2007 р. більшість судів, що дотримувалися вимоги надсилати свої рішення до Реєстру, надсилали засвідчені паперові копії, а не електронні. Додаткове навантаження, пов'язане з обробкою паперових копій, які треба було відсканувати, використовуючи ПЗ для оптичного розпізнавання символів, відредагувати для забезпечення точності, проіндексувати в електронному прийнятному для Реєстру форматі, вимагало значних додаткових вкладень. Воно виявилось величезним та призвело до накопичення значної кількості необроблених рішень і від персоналу ДСА та ДП ІСС вимагалось розглянути їх якнайскоріше. Пізніше до Порядку були внесені зміни стосовно п. 12, що вимагає подавати всі рішення в електронному форматі. Невідомо, до якої міри всі суди загальної юрисдикції в країні забезпечені необхідним апаратним, та програмним забезпеченням і надійними мережевими потужностями.

Це амбіційний проект, що вимагає багато фінансових та людських ресурсів.

Рентабельність: Сучасні державні органи все інтенсивніше переймають суворі ділові критерії для оцінки вигідності свого підприємства. При застосуванні цих критеріїв одним із визначальних питань є те, яка вигода чи які надбання для уряду України виникають від забезпечення доступу до судових рішень може виправдати величезні кадрові та інші ресурси, витрачені на його забезпечення?

Лідери інших судових систем залишили на свій розсуд розгляд питання щодо того, яку частину рішень робити доступними та за які кошти. Вони дійшли загальної згоди в тому, що величезні капіталовкладення, початкові та поточні, що необхідні для забезпечення доступу до всіх рішень на всіх рівнях, не виправдані. Це особливо важливо зрозуміти для судових систем, які мають обмежені ресурси. Натомість ці системи мали б забезпечити нехай нижчий рівень доступу, але який би ґрунтувався на такому:

- Які рішення матимуть найбільший інтерес та значення для громадськості, юристів та науковців?
- Яку розумну кількість рішень можна обробити протягом бажаного часу та за обмежених ресурсів, щоб не виникало затримок чи не опрацьованих рішень?
- Які рішення мають менший інтерес та значення для громадськості, юристів та науковців, і, отже, можуть бути виключені без зайвих заперечень з їх боку?
- Яка кількість рішень та на якому рівні необхідна для забезпечення прозорості у тому, як суди тлумачать та застосовують законодавство до справ, які вони розглядають?

Всі судові системи генерують рішення, які становлять інтерес, по суті чи юридичний, лише для сторін справи, членів їх родини, і, можливо, близьких друзів. Ці типи справ включають незначні адміністративні справи, такі як порушення ПДД, питання опіки над дитиною, розлучення, розподіл спадщини, невеликі позови, стандартні договірні суперечки, незначні господарські справи, в яких задіяні малі підприємства та ін. Рішення, що не включаються до державного реєстру, також включають звичайні та дрібні нетяжкі злочини, тяжкі кримінальні злочини, буденні з правової точки зору.

Судові системи, що володіють більшими ресурсами, дійшли висновку, що вартість обробки та включення таких справ у публічний реєстр не виправдана за наявності інших,

більш нагальних пріоритетів, і вони прийняли практичне рішення виключити певні категорії рішень з інформаційних ресурсів, які вони роблять загальнодоступними.

Для уряду України питання ресурсів має велике значення; у 2006 році посадовці ДП ІСС оцінили, що лише справи про адміністративні правопорушення склали 40-45% всіх рішень, наданих українськими судами. Зняття вимоги щодо їх включення до Реєстру могло б значно зменшити тяжке навантаження на ДП ІСС, незначною мірою чи взагалі не завдаючи шкоди цілям, з якими створювався Реєстр.

Найкращі практики: відверто кажучи, автору цього звіту не відомо про жодну іншу судову систему індустріального світу, від якої вимагається створювати та підтримувати сховище всіх судових рішень в централізованій державній базі даних.

У судових системах, з якими автор знайомий, національна база даних судової системи надає доступ до всіх важливих рішень, що приймаються їхніми судами третьої інстанції, остаточної апеляції, такими як касаційний чи верховний суд, та найбільш важливі рішення проміжних апеляційних судів, але обмежує офіційну публікацію більшості малозначущих рішень судів першої інстанції, що є економічно непрактичним та не становить великої громадської важливості. Рішення у малозначних справах, таких як адміністративні справи, дрібні правопорушення чи нетяжкі злочини, публікуються рідко. Оскільки ці рішення цікаві лише незначній групі людей в межах географічної юрисдикції суду, що приймає рішення, достатньо надати їм доступ шляхом ознайомлення чи придбання копій за мінімальну ціну в місцевому суді. В якості альтернативи деякі суди першої інстанції можуть створити власні бази даних рішень і надати доступ до них через вебсайти місцевих судів. Включення їх у державну базу даних лише обтяжує пошукові можливості баз даних рішень матеріалами, які не мають державного значення, і які рідко, майже ніколи не шукають з метою громадської інформації, судового перегляду або юридичного дослідження.

Рекомендація А3-1: Розглянути можливість внесення поправок до п. 3 Ст. 3 щодо виключення з Реєстру наступних категорій судових рішень:

- Всі стандартні рішення у незначних адміністративних справах або рішення апеляційних судів, які лише повторюють правозастосовчу практику адміністративної юстиції ;
- Всі стандартні рішення у незначних кримінальних справах або рішення апеляційних судів, які лише повторюють правозастосовчу практику кримінальної юстиції ;
- Всі стандартні рішення у сімейних справах та щодо правопорушень неповнолітніх, або рішення апеляційних судів, які лише копіюють правозастосування у цих сферах;
- Всі стандартні рішення у господарських справах та рішення апеляційних судів, які лише копіюють правозастосування у цій сфері
- Всі інші стандартні незначні цивільні справи, такі як невеликі позови, договірні спори, справи щодо відшкодування шкоди внаслідок страхування, та ін., які лише копіюють правозастосування у сфері цивільної юстиції.

Автор радив би включати до Реєстру лише ті рішення, в таких категоріях, які містять незвичайні фактичні обставини, неординарні юридичні проблеми, або проблемні питання застосування до них законодавства в інший спосіб чи відмінне тлумачення відповідного законодавства в кожній із описаних сфер. Рішення щодо того, чи подавати і які саме подавати судові рішення на включення до Реєстру, могли б прийматися відповідно головою кожного суду, а не посадовцями ДСА або ДП ІСС.

Місцеві суди можуть за власною ініціативою створювати та вести електронні бази даних щодо стандартних незначних справ описаного вище типу з метою формування архіву унікальних рішень, довідкового характеру чи для аналізу та досліджень.

Ведення Реєстру: п. 4 Ст. 3 передбачає, що «Порядок ведення Реєстру затверджується Кабінетом Міністрів України». Досить спірним є питання про доцільність збереження цієї функції з плином часу за Кабінетом Міністрів. Розширення обов'язків законодавчих та виконавчих органів в урядах нових демократичних країн, що прагнуть підвищити свій економічний та політичний статус на світовій арені, примусило їх усвідомити необхідність делегування менш важливих обов'язків іншим державним органам. Це особливо важливо тоді, коли окремі функції, надані їм, не пов'язані прямо з їхніми конституційними, наглядовими повноваженнями або безпосередніми повноваженнями з управління. Управління та регулювання процесуальних вимог до Реєстру судових рішень очевидно підпадає під цю категорію. В ідеалі відповідальність за оприлюднення судових рішень та надання до них доступу повинна покладатися на відповідний орган у структурі судової влади, а не Уряду, що має багато нагальних обов'язків у сфері виконавчої влади.

Більше того, виконавча та законодавча влада деяких більш прогресивних нових незалежних країн, таких як Угорщина, Сербія, Македонія, серед інших, визнала важливість зміцнення та збільшення інституційної незалежності їхніх судових систем. Вони делегують їм ключові функції стосовно їхнього управління та адміністрування, і в процесі цього, відсторонюються від їхньої традиційної інституційної залежності. Підвищення інституційної незалежності судової системи та прагнення забезпечити дію верховенства права є двома ключовими елементами для міжнародної спільноти при визначенні того, які країни мають стабільну довгострокову перспективу щодо інвестування капіталу. Однак разом з тим судова система не має належного досвіду для адміністрування та ведення реєстру. Тож буде потрібен певний (скажімо, трирічний) перехідний період для того, щоб судова система набралася відповідного досвіду та підготувалася до такої роботи .

Найкращі практики: інноваційні уряди визнають важливість створення міцних та ефективних інституційних засад, коли повноваження щодо виконання окремих функцій делегуються органу, який в першу чергу відповідальний за них. Якщо судова влада має конституційні повноваження щодо здійснення правосуддя та управління внутрішніми питаннями своєї діяльності, законодавча влада делегує судовій повноваження та підзвітність щодо цього, включаючи розповсюдження інформації про справи у загальний доступ.

Рекомендація А3-2: Слід розглянути можливість, відповідно до Ст. 124, 130 та 131 Конституції України⁴, впровадження трирічного перехідного періоду для передачі

⁴ Стаття 124. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

відповідальності за перегляд і затвердження всіх процесуальних питань, що стосуються ведення Реєстру, від Кабінету Міністрів до постійного комітету, що складається з членів Вищої ради юстиції та Ради суддів

СТАТТЯ 4

Плата за користування: Витрати на впровадження та ведення державного реєстру судових рішень значні, особливо у випадку України, де кількість рішень, що містяться в Реєстрі, вже перевищує 11 мільйонів та зростатиме після повного впровадження на мільйони кожен календарний рік.

Щоб допомогти профінансувати ці витрати, можна запровадити невеликі тарифи на завантаження рішень прибутковими комерційними організаціями, які витягають велику кількість даних з Реєстру та реконфігурують або повторно обробляють їх для продажу у формі баз даних та публікацій в електронному або паперовому форматі. Невеликі посторінкові тарифи на завантаження, вірогідно, генеруватимуть значні кошти, які можуть потім бути використані ДСА на сплату зарплат працівникам ІСС, циклічну закупівлю нового обладнання, розробку більш швидкого та ефективного програмного забезпечення та ін. Обґрунтуванням таких тарифів є те, що кошти, отримані за рахунок них, потім будуть реінвестовані у вдосконалення Реєстру, таким чином полегшуючи цим комерційним установам роботу з витягування даних.

Найкращі практики: Інноваційні судові системи вводять помірковані тарифи на різні типи інформаційних послуг. Потім, з дозволу законодавчого органу, вони утримують прибутки від таких надходжень, як додаткове джерело фінансування підтримки, апаратного та програмного забезпечення і оплати праці персоналу програм та послуг, які вони пропонують. Оскільки тарифи невисокі, вони не становлять фінансових труднощів для тих, хто сплачує їх.

Рекомендація А4-1: Розглянути можливість внесення поправок до п. 1 Ст. 4, які б дозволили ДСА вводити помірні тарифи на прибуткові комерційні організації, що користуються Реєстром і повторно обробляють, переформатовують та продають дані, витягнені з Реєстру.

Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних. Судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

Стаття 130. Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів.

Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування.

Стаття 131. В Україні діє Вища рада юстиції, до відання якої належить:

- 1) внесення подання про призначення суддів на посади або про звільнення їх з посад;
- 2) прийняття рішення стосовно порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності;
- 3) здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів.

Вища рада юстиції складається з двадцяти членів. Верховна Рада України, Президент України, з'їзд суддів України, з'їзд адвокатів України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ призначають до Вищої ради юстиції по три члени, а всеукраїнська конференція працівників прокуратури - двох членів Вищої ради юстиції.

До складу Вищої ради юстиції входять за посадою Голова Верховного Суду України, Міністр юстиції України, Генеральний прокурор України.

СТАТТЯ 6

Відтворення та інше використання судових рішень: п. 1 Ст. 6 передбачає, що “Кожен має право повністю або частково відтворювати судові рішення, що проголошені судом прилюдно, у будь-який спосіб, у тому числі через оприлюднення в друкованих виданнях, у засобах масової інформації, створення електронних баз даних судових рішень.» Це нормальна публічна політика, з точки зору автора, оскільки суди є публічними установами, що фінансуються за рахунок прибутків до бюджету від податків, зборів та інших платежів населення.

Отриманий досвід: деякі судові системи, що впроваджували подібну публічну політику, були здивовані (і) рівнем комерційної зацікавленості в їхніх базах судових рішень, і (ii) попитом з боку комерційних компаній на їхні бази даних. В багатьох випадках приватні комерційні компанії створили розгорнуті додатки для збору та витягування даних, призначених для доступу до баз даних судових систем та завантаження великої кількості даних протягом кількох годин підряд. Деякі поводитися ввічливо та попереджали адміністраторів бази даних заздалегідь, погодившись проводити довгі сеанси збору даних пізно ввечері або рано вранці, щоб якнайменше сповільнювати зв'язок із сайтом протягом робочих годин. Інші були менш розважливі, і запускали свої процеси витягання даних на години протягом робочого часу. Оскільки збільшувалася кількість компаній, що витягали дані протягом робочого часу, час, потрібний індивідуальним користувачам для з'єднання з Реєстром та пошуку онлайн значно збільшився через напружений трафік, що викликало розчарування та скарги адміністраторам бази даних судових рішень. Для вирішення цих проблем деякі судові системи встановили додатки для електронного моніторингу з метою (і) відстеження комерційних користувачів та/або (ii) повідомляти адміністраторам баз даних про статистику напруженого трафіку. Інколи судові посадовці вживали наступних заходів:

- Попереджали комерційні організації зі збору даних щодо необхідності обмежувати час їхнього з'єднання з вебсайтом;
- Накладали специфічні часові обмеження та встановлювали години, в які їм був дозволений доступ; або
- Видавали ультиматуми, недотримання яких могло мати наслідком тимчасову відмову у доступі.

Рекомендація А6-1: Розглянути можливість внесення поправок до п. 1 Ст. 6, додавши рекомендацію щодо комерційного витягнення даних. Як приклад такого речення можна навести наступне: «Комерційні компанії, що витягають велику кількість даних з Реєстру, повинні узгоджувати свій графік із посадовими особами Державної судової адміністрації, щоб забезпечити доступ до вебсайту та бази даних судових рішень для всіх зацікавлених осіб. Невиконання цієї вимоги може мати наслідком відмову у доступі.

Внесення такого доповнення надасть посадовим особам ДСА та ДП ІСС засіб для примусового здійснення їхнього права обмежити доступ до діяльності із витягання даних великими комерційними компаніями та забезпечити, щоб окремі користувачі не мали проблем із доступом до бази даних Реєстру.

СТАТТЯ 7

Ідентифікація осіб: п. 1 Ст. 17 забороняє ідентифікацію фізичних осіб по іменах у судових рішеннях, що включаються до загальнодоступного Реєстру, та вимагає замінити імена цифрами чи знаками.

Серед осіб, що визначають політику судової системи, точаться постійні дебати щодо того, як визначити золоту середину між правом громадян на доступ до відкритих судових рішень та правом фізичних осіб на захист приватної та особистої інформації від допитливих очей та вух громадськості, та, ще важливіше, від позбавленої смаку жовтої преси. Системи цивільного права більше схильються до тієї сторони, що виступає за конфіденційність персональної інформації. Уряд України зробив великий крок у поступі з прийняттям цього закону, втім у ст. 7 відображено офіційне занепокоєння тим, щоб ідентичність людей, імена яких містяться у рішенні, залишалася конфіденційною. Хоч така мотивація має добрі наміри, вона накладає серйозні обмеження на здатність користувачів Реєстру шукати та знаходити рішення, які вони бажають знайти.

Вивчення назв справ, що вирішуються в будь-якій функціональній судовій системі демонструє, що справи називають за сторонами спору у цивільних та обвинувачуваними у кримінальних справах. Найчастіше однією чи кількома сторонами справи є фізичні особи. Отже, знайти конкретне судове рішення в електронній базі даних досить просто і зрозуміло, якщо відомі імена однієї чи більше сторін. Якщо імена фізичних осіб видалені з рішень, що включаються до бази даних і не реєструються при вводі у рядок пошукової системи, завдання пошуку конкретного рішення, яке стосується фізичних осіб, стає значно складнішим та забирає більше часу.

Іншим унікальним ідентифікатором, який може замінити пошук по іменах фізичних осіб, є пошук по оригінальному номеру справи. Однак більшість осіб, не пов'язаних з юридичною сферою, або не знають або не мають доступу до номерів справ, які вони розшуковують.

Пошук рішень на основі назв компаній, що дозволено законом, досить простий та зрозумілий, оскільки назва компанії функціонує як унікальний ідентифікатор. Пошук рішень по особистих іменах фізичних осіб, навпаки, значно складніший. Навіть якщо пересічний користувач знає одне чи більше імен осіб, пошукова система Реєстру не ідентифікує справу, оскільки всі імена фізичних осіб були відредаговані та замінені довільними комбінаціями букв/цифр. По суті, користувач змушений шукати конкретне рішення по рядках тексту, ключових словах, або інших загальних другорядних ідентифікаторах, таких як суд, де було прийнято рішення, ім'я судді, що постановив рішення, та ін. Складність роботи з цими другорядними ідентифікаторами полягає в тому, що в базі даних вже міститься приблизно 11 млн. рішень і ця кількість зростає по експоненті кожного року, тож на запит щодо пошуку по таких другорядних ідентифікаторах система видає списки сотень, якщо не тисяч рішень, що потенційно відповідають критеріям, а розчарованому користувачу доводиться або намагатися скоротити їхню кількість за допомогою розширеного пошуку, або прискіпливо переглядати окремі рішення, що забирає багато часу.

Що стосується функціонування Реєстру, це означає, що пошук – і, отже, час з'єднання – буде значно довшим, ніж необхідно.

Для користувачів неможливість пошуку певної справи по імені сторони/назві справи потенційно перешкоджає у пошуку конкретного рішення. З практичної точки зору це підриває добрі в інших аспектах намагання уряду України зробити судові рішення загальнодоступними. З того, що судові рішення наявні в електронній базі даних, не

впливає само собою, що вони доступні. Без добре розробленого та функціонально корисного механізму пошуку окремі рішення настільки ж мало доступні, наскільки вони були до включення у Реєстр. Вилучаючи імена осіб з українських справ, положення насправді підриває мету легко доступного єдиного Реєстру. Така політика дискредитує ідею широкого громадського доступу до судових рішень, значно зменшує корисність бази даних, та посилює враження громадськості про те, що судова інформація є засекреченою.

Найкращі практики: Інноваційні судові системи визнають важливість надання доступу до публічної інформації способом, що простий для використання, ефективний у роботі та швидкий за часом очікування. Жодна з судових інформаційних систем, відомих автору, окрім української, не редагує імена осіб, які є сторонами справи. Жодна з судових інформаційних систем, окрім української, не перешкоджає користувачам шукати проміжні чи остаточні рішення у справах по іменах фізичних осіб, що беруть участь у справі.⁵ Інноваційні судові системи визнають, що імена осіб є унікальними ідентифікаторами, використання яких негайно звужує діапазон та кількість співпадінь, які вибирає комп'ютер. Вони також визнають, що обмеження використання імен фізичних осіб продовжує процес пошуку та робить його складнішим, ніж має бути.

Рекомендація А7-1: Слід розглянути можливість вилучення з Закону всіх розділів Статті 7 та заміни їх одним розділом, у якому будуть вказані типи персональних ідентифікаторів, що мають бути замінені з метою захисту осіб, чий прізвища в рішеннях судів згадуються у назвах справ чи в інший спосіб. Запропонований текст нової Статті 7 міг би виглядати таким чином:

Стаття 7: До відомостей, що підлягають заміні в текстах судових рішень, які оприлюднюватимуться на офіційному веб-порталі Державної судової адміністрації, належать:

1. Такі типи відомостей, що стосуються фізичних осіб:
 - Імена дітей
 - Дати народження
 - Місця проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси
 - Номери телефонів, адреси електронної пошти, адреси сайтів соціальних мереж
 - Реєстраційні номери транспортних засобів
 - Номери фінансових [банківських] рахунків

⁵ Сюди входять судові інформаційні системи, що наразі працюють, наприклад, у Верховному Суді, нижчих федеральних судах, державних судових системах у США, Великій Британії, федеральні та суди штатів Австралії, Верховний Суд Нової Зеландії, Верховний Суд Філіппін, Федеральний Конституційний суд, федеральні та вищі регіональні суди Німеччини, Федеральний Суд Канади, Верховний Суд Фінляндії, Верховний та нижчі суди Норвегії, та ін.

- Національна ідентичність та інші особисті ідентифікаційні номери *
2. Судді можуть на власний розсуд визначати рішення, які не підлягатимуть оприлюдненню тимчасово або постійно, якщо вони містять принаймні щось одне із зазначеного нижче:
 - Відомості, які на підставі актів щодо національної безпеки слід визнати таємними або конфіденційними і такими, що не підлягають оприлюдненню
 - Відомості, пов'язані з правами на інтелектуальну власність, або інша пов'язана з ними корпоративна науково-дослідницька інформація, яка з метою захисту комерційних інтересів не підлягає публічному розголошенню
 - Відомості, які стосуються неповнолітніх, у тому числі стосовно обвинувачень, за якими вони визнані винними, та заподіяної ними шкоди
 - Проміжні судові ухвали, які можуть розкрити конфіденційні державні джерела інформації, як-от осіб, що співпрацюють з правоохоронними органами, чи свідків, якщо таке розкриття може поставити під загрозу безпеку цих осіб
 3. Судді можуть на власний розсуд вилучити з проміжних та остаточних рішень відомості, які дають можливість ідентифікувати фізичних осіб, якщо їх розкриття може скомпрометувати статус цих осіб як конфіденційних урядових джерел інформації або в інший спосіб поставити під загрозу їх особистий чи професійний добробут, за наявності вагомих підстав так вважати та на їх особисте прохання чи на прохання їх адвоката

УЗАГАЛЬНЕНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗДІЛУ II

Рекомендація А1-1: Слід розглянути можливість змінити текст Статті 1 таким чином, щоб вона містила вимогу включення до Реєстру тільки остаточних рішень у справі або щоб Рада суддів дістала право визначати, які конкретні категорії проміжних рішень суттєві для Реєстру, а які ні. Інтерес у доступі до проміжних рішень у конкретній справі найімовірніше виявлятиметься на місцевому рівні, і заінтересовані особи можуть звернутися з відповідним клопотанням безпосередньо до суду, який розглядав справу, та, можливо, отримати доступ до таких рішень саме від нього.

Рекомендація А3-1: Слід розглянути можливість внесення змін до частини 3 Статті 3 таким чином, щоб він не стосувався таких категорій судових рішень:

- Всі стандартні рішення у незначних адміністративних справах або рішення апеляційних судів, які лише повторюють правозастосовчу практику адміністративної юстиції ;
- Всі стандартні рішення у незначних кримінальних справах або рішення апеляційних судів, які лише повторюють правозастосовчу практику кримінальної юстиції ;

* Звучить невдало, проте так дослівно у автора. Альтернативне тлумачення – «Кодовий НОМЕР національності (громадянства) та ІНШІ особисті ідентифікаційні НОМЕРИ» – не краще. (Прим. перекл.)

- Всі стандартні рішення у сімейних справах та щодо правопорушень неповнолітніх, або рішення апеляційних судів, які лише копіюють правозастосування у цих сферах;
- Всі стандартні рішення у господарських справах та рішення апеляційних судів, які лише копіюють правозастосування у цій сфері
- Всі інші стандартні незначні цивільні справи, такі як невеликі позови, договірні спори, справи щодо відшкодування шкоди внаслідок страхування, та ін., які лише копіюють правозастосування у сфері цивільної юстиції.

Рекомендація АЗ-2: Слід розглянути можливість, відповідно до Статей 124, 130 та 131 Конституції України⁶, встановлення трирічного перехідного періоду передачі повноважень щодо розгляду та вирішення всіх процедурних питань, пов'язаних з веденням Реєстру, від Кабінету Міністрів до постійного комітету, до складу якого ввійдуть компетентні у сфері ІТ члени Вищої ради юстиції та Ради суддів.

Рекомендація А4-1: Слід розглянути можливість змінити частину 1 Статті 4 таким чином, щоб уповноважити ДСА встановлювати невисокі тарифи для комерційних користувачів Реєстру, що займатимуться опрацюванням, переформатуванням та використанням взятих з Реєстру даних з метою отримання прибутку.

Рекомендація А6-1: Слід розглянути можливість змінити частину 1 Статті 6 стосовно комерційного використання даних. Наприклад: *Комерційні підприємства, що відтворюють велику кількість даних з Реєстру, мають узгоджувати їх опрацювання з посадовцями Державної судової адміністрації з метою забезпечення доступу до веб-порталу та до бази даних судових рішень для всіх заінтересованих сторін. У разі відмови від такої співпраці ці підприємства може бути позбавлено доступу [до Реєстру].* У разі додання такого тексту та внесення відповідних законодавчих змін до кола повноважень ДСА посадовці ДСА та ДП ІСС отримають право регулювати доступ

⁶ Стаття 124. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

Стаття 130. Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів.

Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування.

Стаття 131. В Україні діє Вища рада юстиції, до відання якої належить:

1) внесення подання про призначення суддів на посади або про звільнення їх з посад;

2) прийняття рішення стосовно порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності;

3) здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів.

Вища рада юстиції складається з двадцяти членів. Верховна Рада України, Президент України, з'їзд суддів України, з'їзд адвокатів України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ призначають до Вищої ради юстиції по три члени, а всеукраїнська конференція працівників прокуратури - двох членів Вищої ради юстиції.

До складу Вищої ради юстиції входять за посадою Голова Верховного Суду України, Міністр юстиції України, Генеральний прокурор України.

великих комерційних компаній по відтворенню даних з тим, щоб забезпечити розумний доступ індивідуальних користувачів до Реєстру.

Рекомендація А7-1: Слід розглянути можливість вилучення з Закону всіх розділів Статті 7 та заміни їх одним розділом, у якому будуть вказані типи персональної інформації, що має бути замінена чи вилучена з метою захисту приватності осіб, чії прізвища в рішеннях судів згадуються у назвах справ чи в інший спосіб.

РОЗДІЛ III, АНАЛІЗ ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ СУДОВИХ РІШЕНЬ

ВСТУП

У Розділі III цього Звіту аналізується Постанова про внесення змін до Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень від 5 січня 2011 р. (“Порядок”)** з точки зору того, чи можна шляхом перегляду та внесення змін до його існуючих положень і) удосконалити ведення та адміністрування Реєстру, ii) забезпечити вищий рівень пошукової функціональності та ефективності для кінцевих користувачів, і iii) підвищити прозорість української судової системи.

В основі аналізу лежать міркування, схожі на ті, що їх висловлено в аналізі Закону.

ПУНКТ 2

Момент внесення проміжних рішень до Реєстру: Підпункт 1, нещодавно доданий до пункту 2, визначає, в який саме момент певні типи проміжних рішень у кримінальних справах, яких стосується Стаття 1 Закону, вносяться до Реєстру й оприлюднюються. Тут знову постає питання щодо складності ведення Реєстру.

Судові рішення, що містять дозвіл на проведення обшуків, прослуховування телефонних розмов та здійснення інших оперативно-розшукових заходів у кримінальних справах, які перебувають на стадії розслідування, підлягають включенню до Реєстру. Однак вони мають оприлюднюватися лише після завершення розгляду справи, винесення постанови (ухвали) про закриття справи чи постановлення вироку щодо підсудного. Це має за мету не дати обвинуваченим чи підсудним можливості отримати з Реєстру інформацію про слідчі дії, проведенню або ефективності яких вони в такому разі змогли б зашкодити, та гарантувати безпеку свідків обвинувачення чи інших джерел.

Виходить, що цей пункт покладає обов’язок стримувати оприлюднення проміжних рішень до моменту ухвалення остаточного рішення, не на місцевого суддю, у чиєму провадженні перебуває така справа, чи на працівника апарату місцевого суду, уповноваженого передавати рішення до Реєстру, а на головного адміністратора Реєстру. По суті це вимагає від центральної адміністрації здійснення прийому, опрацювання, а також створення нормативів відстеження стану справ, у яких ухвалено такі проміжні рішення, не публікуючи їх, доки не буде отримано остаточне рішення у справі. В такій великій судовій системі, як українська, з такою величезною кількістю кримінальних справ, кількість таких проміжних рішень у кримінальних справах, за станом яких треба буде слідкувати, ймовірно, сягатиме мільйонів щороку, що ляже неймовірним тягарем на адміністраторів

** Вочевидь, ідеться не про одну, а про дві постанови: від 5.1.2011 та від 23.9.2009. (Прим. перекл.)

Реєстру, котрі намагатимуться відстежувати й координувати різні графіки стосовно публікації в Реєстрі.

Статистичні дані щодо кількості рішень, внесених до Реєстру за останні чотири роки, показують, що ця кількість набагато менша, ніж слід було б очікувати, що значна кількість рішень не вноситься до Реєстру у строки, передбачені Законом. Як видно, працівники центрального апарату ДП ІСС залишаються «заваленими» численними рішеннями, що їх суди направляють до Реєстру. Ця нова вимога лише посилить їх навантаження та, ймовірно, негативно позначиться на їх здатності своєчасно опрацьовувати рішення, що надходять.

Найкращі практики: Інноваційні судові системи мають на меті мінімізувати обсяг виконуваної великими централізованими бюрократичними установами роботи щодо опрацювання та оприлюднення інформації стосовно справ. При цьому вони націлені на те, щоб така робота проводилася в основному на місцевому чи регіональному рівні. Автори таких систем виходять з того, що чим більше центральна бюрократична установа завантажена виконанням функцій щодо опрацювання загальносистемної інформації, координування дій та слідування за часом оприлюднення мільйонів документів у рамках комплексної системи роботи з жорстким графіком, тим більшою є ймовірність того, що така центральна бюрократична установа буде неспроможною вчасно й ефективно виконувати свої функції. Розробники виходять з того, що наділення відповідними повноваженнями місцевих судів, чийі судді та працівники апарату отримуватимуть необхідну підготовку, технічне забезпечення та інші ресурси, набагато ймовірніше забезпечить виконання робочих процесів, координацію дій та графіків опрацювання. Вочевидь, судді та працівники апарату місцевих судів набагато краще усвідомлюють пов'язаність проміжних та остаточних рішень у справах, до розгляду яких вони причетні, і можуть ефективніше координувати дотримання вимог щодо подання рішень до Реєстру, ніж з цим здатні впоратись правники центрального апарату.

Рекомендація P2-1: Слід розглянути можливість децентралізації до рівня місцевих судів усіх повноважень щодо координації часу та графіків направлення проміжних та остаточних рішень до Реєстру. Судді та працівники апарату місцевих судів вочевидь перебувають у кращому становищі, щоб виконувати цю функцію, ніж і без того перевантажена централізована бюрократична установа. Це передбачає забезпечення суддів та працівників апарату на рівні місцевих судів належною підготовкою та необхідними ресурсами. Якщо така умова буде виконана, це допоможе зняти з працівників центрального апарату ДП ІСС значне й непотрібне навантаження.

ПУНКТ 3

Подвійне опрацювання: У пункті 3 визначено деякі з ключових термінів порядку ведення Реєстру; ці терміни розвивають положення Закону щодо того, що Реєстр повинен бути місцем зберігання не одного, а двох повних колекцій усіх рішень українських судів. Перша, або ж “повна” версія містить усі первісні судові рішення, написані й ухвалені суддею місцевого суду або колегією суддів, уповноваженою розглядати справу, та направлені до Реєстру. Колективно вони становлять перший повний набір судових рішень. Друга версія судового рішення називається відредагованою чи відкоригованою; з неї вилучено й замінено літерами та/або цифрами прізвища й певні категорії персональної інформації щодо названих у повному рішенні осіб. Такі відредаговані версії колективно становлять другий повний набір усіх судових рішень.

Зазначена вимога, згідно з якою ДСА має опрацювати й вести *дві версії* кожного з мільйонів судових рішень, є серйозною перешкодою на шляху до створення ефективного Реєстру судових рішень – проміжних і остаточних, – щорічно схвалюваних українськими судами. Враховуючи величезну кількість *повних* рішень, які щороку подаються для внесення до Реєстру, забезпечення уповноваженими працівниками доступу до них у режимі «24 години на добу, сім днів на тиждень» саме по собі є важким, складним завданням. Однак труднощі посилюються, коли від працівників центрального апарату ДП ІСС вимагається ще й ретельно переглядати й редагувати всі повні тексти рішень, а потім інтегрувати відредаговані рішення до окремої колекції у Реєстрі та забезпечувати їх доступність 24 години на добу, сім днів на тиждень для кожного бажаючого з ними ознайомитись. Вимога, щоб фактично одна й та сама інформація з мінімальними відмінностями утримувалась у двох окремих підсистемах, відома в адміністративно-правовій науці як «подвійне опрацювання».

Подвійне опрацювання належить до числа «найкращих практик», що їх часто застосовують на *тимчасовій* основі, коли організація переходить з однієї на іншу категорію систем зберігання та архівування даних. Наприклад, коли організація вирішує перевести свої внутрішні операційні системи, як-от фінансову, бюджетну чи бухгалтерську, з паперового формату на електронний, вона використовуватиме методику подвійного опрацювання. У період введення в дію нової електронної системи організація тимчасово використовуватиме й утримуватиме як нову електронну систему опрацювання даних, *так і* стару паперову систему, тим самим створюючи «дублювання». Стара система використовується, щоб гарантувати, що організація зможе скористатися нею у випадку неналежного функціонування нової системи, поки працівники опановуватимуть її та при звичаюватимуться до неї. Коли нова електронна система продемонструє свою функціональність і надійність, а крім того будуть запроваджені системи «резервних» чи «продубльованих» даних, покликані забезпечити відновлення зіпсованої електронної системи без втрати інформації, стара паперова система буде ліквідована.

Найкращі практики: Експерти в галузі організаційної ефективності давно визнали, що хоча подвійне опрацювання важливе під час перехідних періодів для забезпечення безперервності організаційних операцій, його слід застосовувати лише як тимчасовий захід, оскільки воно дороге коштує, пов'язане з дублюванням, неефективне та потребує ресурсів, які можуть бути використані з більшою користю в якихось інших організаційних операціях. Судові системи, що ґрунтуються на найкращих практиках, використовують принцип подвійного опрацювання лише у перехідні періоди. А при визначенні своїх вимог щодо опрацювання та доступності інформації, пов'язаної зі справами, вони дбають про те, щоб функціональність *не* вимагала збирання, ведення та зберігання таких даних у двох повних форматах, відмінності між якими зовсім незначні, у вигляді *постійної* системи подвійного опрацювання. Обираючи таку модель подвійного опрацювання для свого Реєстру, українська влада не дотримується розумних вимог найкращих організаційних практик і неефективно витрачає свої обмежені ресурси.

Рекомендація P3-1: Слід розглянути можливість переформулювання термінів, передбачених у пункті 3, з тим щоб:

- існувало одне, а не два значною мірою ідентичних зібрання судових рішень в електронній формі, – це створить раціональнішу й ефективнішу основу для Реєстру;

- зазначене єдине зібрання задовольняло потреби всіх користувачів, у тому числі суддів, працівників судового апарату, представників ЗМІ, пересічних громадян, професорів права та інших правознавців і дослідників права, комерційних організацій, статистиків тощо.

Судові рішення у резонансних та вартих уваги справах: Зазвичай розробники судових систем виходять з того, що лише дуже незначний відсоток рішень, ухвалених суддями, становлять значний інтерес для пересічної публіки в загальнонаціональному масштабі, а також, якщо вже на те пішло, і для судової, журналістської та освітянської спільнот. Більшість таких рішень ухвалюються верховним або касаційним судом чи судами проміжної – апеляційної – інстанції. Вряди-годи інтерес у національному масштабі може викликати й рішення суду першої інстанції, з огляду на обставини прийняття такого рішення або через незвичне тлумачення й застосування суддею положень закону до фактів справи. Запити та пошуки таких резонансних рішень трапляються набагато частіше, ніж коли йдеться про більш стандартні, менш цікаві та пов'язані з набагато менш значимими наслідками рішення.

Найкращі практики: Щоб краще задовольняти інтерес громадян до таких випадків, інноваційні судові системи передбачають альтернативу важким пошукам рішень такого роду з використанням традиційних інструментів пошуку інформації, запропонованих у реєстрах баз даних. Тож натомість такі рішення розміщуються на веб-порталах судової влади, де міститься короткий список гіперпосилань на назви справ. Після введення логіну та пароля користувачі просто «клікають» на відповідне гіперпосилання – і реєстр веде їх безпосередньо до тексту рішення в електронній формі. На титульному екрані рішення міститься команда «роздрукувати» для користувачів, які бажають мати паперову копію. Такі рішення, представлені в короткому списку, становлять особливий інтерес для ЗМІ, публіки, державних посадовців, правової та освітянської спільнот. Що не менш важливо, вони також становлять інтерес і для суддів, оскільки мають інструктивну цінність з точки зору тлумачення та застосування закону в складних ситуаціях, які також можуть бути пов'язаними з великим суспільним резонансом, тиском з боку представників влади, юрисдикційними конфліктами, питаннями прав людини тощо. Коли такі рішення представлені в режимі моментального доступу, це економить час суддів, яким не потрібно витратити його на пошуки з використанням Реєстру.

Рекомендація РЗ-2: Слід розглянути можливість змінити Пункт 3 шляхом додання нового підпункту, який передбачав би обов'язкове створення та підтримання на веб-порталі ДСА окремого короткого списку гіперпосилань на рішення у резонансних та вартих уваги справах, ідентифікованих за назвою справи, які викликали значний громадський та/або журналістський інтерес або пов'язані з важливими для сучасного українського суспільства правовими питаннями. Цей новий підпункт у пункті 3 повинен зобов'язати Раду суддів визначити критерії для включення рішень до зазначеного списку. Відібрані до списку рішення повинні залишатись у ньому доти, доки їх продовжує відкривати велика кількість користувачів Реєстру. Процес визначення таких рішень має бути якомога швидшим, з тим щоб вони стали доступними для користувачів через короткий список усього через кілька годин після їх ухвалення, якщо це можливо.

Пункт 5

СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПЗ: Пунктом 5 передбачено: “Програмне забезпечення Реєстру, розроблене на замовлення ДСА та/або придбане нею, база даних Реєстру є *власністю держави* в особі ДСА” (виділення автора). Ця вимога відображає занепокоєність Кабінету

Міністрів щодо того, щоб державний бюджет не ніс великих видатків чи іншим чином спустошувався недобросовісними розробниками ПЗ, які розробляють спеціальне ПЗ для внутрішнього використання державними установами, і які потім постійно стягують величезні роялті за використання ПЗ, розробку якого держава замовила та оплатила їм. Як вказувалося раніше, за даними Рахункової палати, внутрішньої аудиторської установи уряду України, Державна судова адміністрація, в очевидне порушення політики Кабінету Міністрів, сплачує роялті приватним компаніям за ПЗ, яке забезпечує роботу Реєстру. У 2009 році ці роялті, сплачені ДСА, склали суму 1,1 млн. грн.; у 2010 ці роялті збільшилися більш ніж у 10 разів, до 11, 3 млн. грн. Більше того, у звіті Рахункової палати вказано, що ДСА не вдавалася до будь-яких заходів, щоб або обґрунтувати, або включити цю спеціальну домовленість у Державну програму інформатизації, що знаходиться у власності держави, і яка вимагає від державних установ дотримання практики рентабельності.

РЕКОМЕНДАЦІЯ P5-1: Розглянути можливість направлення Радою суддів запиту до Рахункової палати щодо проведення детального офіційного розслідування виплат роялті, що здійснювалися ДСА приватним компаніям у порушення Постанови Кабінету Міністрів. Це формальне розслідування повинне:

- Вивчити та оприлюднити як назви приватних компаній, так і імена їхніх зареєстрованих власників, яким сплачуються ці роялті.
- Визначити загальну суму цих платежів роялті з початку роботи Єдиного реєстру.
- Вивчити та переглянути будь-які та всі договори між ДСА, ДП «ІСС» та цими приватними компаніями, включаючи договори між приватними компаніями, якщо такі є;
- Визначити, чи є зв'язок, і який, між діловими інтересами власників цих приватних компаній;
- Визначити, чи відповідав порядок ДСА та ДП «ІСС» щодо укладення контрактів з цими приватними компаніями державній політиці закупок та положенням щодо укладення контрактів;
- Надати відповідні рекомендації, включаючи те, чи:
 - Існують обґрунтування для подальшого розслідування Державною прокуратурою України; та
 - Існують обґрунтування для можливого подання позову державою щодо відшкодування витрат на роялті, вже сплачених ДСА.

Будь-які існуючі контракти повинні бути негайно припинені відповідно до вимог Державної програми інформатизації.

ПУНКТ 7

Безстрокове зберігання: Пунктом 7 Порядку передбачено: “Електронні копії судових рішень є документами безстрокового зберігання”. Незрозуміло, чого це стосується: і) потенційної місткості Реєстру чи ii) того, наскільки довго електронні версії судових рішень мають зберігатись у Реєстрі. Більше ніде ні в Законі, ні в Порядку не йдеться про те, скільки часу (як довго) електронні версії судових рішень мусять зберігатись у Реєстрі⁷ для цілей доступу з боку суддів, журналістів, пересічних громадян тощо. Якщо в цьому

⁷ У пункті 21 Постанови вказується, що користувачі Реєстру повинні мати доступ у будь-який час до судових рішень, внесених до Реєстру за останні п'ять років. Рішення щодо продовження доступу делегується “держателеві Реєстру.”

пункті йдеться про зберігання електронних записів у часі, тоді концепцію зберігання впродовж необмеженого часового періоду слід переглянути.

Найкращі практики: Великі національні судові системи накопичують і продукують інформацію, пов'язану з їх функціями, набагато швидше, ніж звичайні державні або комерційні організації. Сотні тисяч нових справ виносяться на розгляд українських судів щороку. Гарно керовані судові системи реагують на такий потік тим, що співпрацюють з партнерами в законодавчій гілці влади щодо встановлення раціональної тривалості зберігання документів. Для різних типів інформації, отримуваної та генерованої судовими системами, встановлюються різні норми зберігання, в залежності від відносної важливості того чи іншого типу інформації. Наприклад, рішення, ухвалені касаційним або верховним судом, можуть бути класифіковані як рішення першої, найважливішої категорії, тимчасом як рішення дисциплінарного суду класифікуються як такі, що належать до десятої, найменш важливої категорії. Рішення інших судів відносяться до категорій з другої по дев'яту, в залежності від їх відносної цінності. Відповідні часові норми передбачають для кожної категорії справ тривалість існування, тобто період зберігання, що корелює з її порівняльною цінністю чи важливістю. Наприклад, норми зберігання рішень, ухвалених касаційним чи верховним судом, тобто ті, що належать до першої категорії, зазвичай передбачають їх зберігання на постійній основі, гарантуючи, що держава в будь-який момент матиме повне зібрання всіх рішень свого суду найвищої інстанції. Наявність такого повного зібрання важлива з кількох причин, у тому числі з огляду на потребу збереження національної судової практики. Натомість норми зберігання рішень адміністративного суду, як-от у справах про дрібні порушення правил дорожнього руху тощо, можуть передбачати зберігання до трьох років, що відповідає їх відносній цінності.

Гарно керовані судові системи з ефективними та дієвими системами діловодства («менеджменту справ») гарантують дотримання норм зберігання матеріалів справ. Якщо певні категорії судових рішень мають зберігатися три роки, тоді після спливу цього трирічного періоду матеріали знищуються. Паперові сторінки, на яких зафіксовано рішення, подрібнюються та направляються на переробку; рішення в електронному форматі та їх індексні дані назавжди вилучаються з бази даних. Ефективний менеджмент судових матеріалів на всіх рівнях системи, здійснюваний на основі якісно розроблених норм зберігання матеріалів, забезпечує дієвість та функціональність судових систем.

Рекомендація Р7-1: Слід розглянути можливість змінити як Закон, так і Порядок таким чином, щоб започаткувати національні норми зберігання та архівування судових рішень в електронному форматі, які передбачатимуть:

- Розподіл рішень за типами у формі матриці, що ґрунтується на їх цінності;
- Встановлення для кожної категорії норм зберігання, у тому числі з виокремленням тих рішень, що мають зберігатись на постійній основі;
- Обов'язок швидкого видалення з Реєстру тих рішень, у яких закінчився термін зберігання, передбачений відповідними нормами

Розробка та реалізація таких норм зберігання унеможливить безпрецедентне й неконтрольоване розростання Реєстру.

ПУНКТ 9

Рекомендація Р9-1: Слід розглянути можливість змінити підпункт 2 шляхом додання наприкінці підпункту вказаного нижче чи подібного йому за змістом тексту:

2) проводить реєстрацію, веде облік, обробляє, накопичує та зберігає електронні копії судових рішень відповідно до Національних норм тривалості зберігання матеріалів Реєстру

Цілісність правових та правознавчих досліджень: У підпункті 5 пункту 9 йдеться про публікації збірників судових рішень за окремими категоріями справ, причому передбачено, що публікуватись мають *відредаговані* версії відповідних рішень. Така політика має важливі наслідки для цілісності правознавчих досліджень і публікацій українських правників і факультетів права. Відповідно до зазначеного підпункту, наприклад, правознавчі дослідження конкретних аспектів українського правознавства не повинні містити посилання на важливі справи за прізвищем сторони у справі, якщо одна чи кілька сторін у справі є фізичними особами. Такі дослідження також не повинні містити посилання на прізвища конкретних фігурантів таких справ. Більше того, важливі зібрання ключових рішень Верховного Суду та проміжні рішення апеляційних судів, опубліковані як офіційні правові джерела для дослідників, не повинні містити посилання на прізвища фізичних осіб та назви справ, у яких фігурують прізвища, – таку вимогу українські, а також іноземні правознавці, ймовірно, вважатимуть кумедною, безглуздою та, можливо, абсурдною. У випадках, коли судді у тексті своїх рішень, обґрунтовуючи застосування положень закону, посилаються на усталену судову практику та провідні справи, розглянуті вищими судами, опубліковані версії таких рішень міститимуть відредаговані формулювання, що ймовірно стане на заваді правознавчим дослідженням відповідних джерел. Загальні наслідки для українського правознавства ймовірно будуть негативними і сприйматимуться правознавцями з інших країн як непотрібні та інспіровані архаїчними концепціями дотримання таємниці та конфіденційності особистого життя в дедалі відкритішому глобальному інформаційному середовищі.

Найкращі практики: Судові системи, що ґрунтуються на найкращих практиках, визнають важливість для цілісності національного правознавства та правових досліджень наявності якомога більшої кількості інформації про справи, розглянуті публічно у судах. Розробники таких систем усвідомлюють, що коли повний текст судових рішень буде доступним лише для суддів, працівників апарату судів, технічних працівників та деяких інших категорій держслужбовців, це зашкодить цілісності правознавства та правових досліджень з огляду на їх неповноту й недостатню функціональність. Загалом, робиться вибір на користь політик, що передбачають максимізацію наявної інформації, з накладенням обмежень лише у разі потреби захисту персональних та конфіденційних відомостей, які не стосуються нікого іншого, крім особи, про яку йдеться, від перетворення на предмет загального обговорення. Прізвище особи, яка є стороною в судовій справі, в більшості систем не вважається чимось, що заслуговує на державний захист як персональна чи конфіденційна інформація.

Рекомендація Р9-2: Слід розглянути можливість видозмінення типів персональних ідентифікаторів, які мають бути вилучені з текстів публічно доступних судових рішень, відповідно до наведеної вище Рекомендації А7-1.

ПУНКТ 13

Рекомендація Р13-1: Слід розглянути можливість вставити слово “робочого” між словами “після” та “дня”, так що текст матиме таку форму: *Електронні копії судових рішень надсилаються відповідальною особою апарату суду не пізніше робочого дня, що настає після ухвалення (постановлення) судового рішення.*

ПУНКТ 15

Оскарження рішень: У цьому пункті міститься перелік елементів індексації відомостей, що мають бути включені до електронної інформаційної картки. Загалом ці елементи не містять інформації щодо того, чи рішення, ухвалені судами першої та другої інстанцій, були оскаржені у вищих судах. І Законом, і Порядком вимагається, щоб рішення направлялись до Реєстру оперативного, набагато раніше, ніж закінчиться період оскарження. Як наслідок, користувачі, що знайомляться з рішеннями цих судів, не мають іншої можливості дізнатись, чи рішення було оскаржено, крім проведення пошуку серед рішень вищих судів.

Найкращі практики: Суди, орієнтовані на обслуговування своїх користувачів, повинні докладати максимум зусиль, щоб надавати громадськості та ЗМІ якомога більше інформації у найменш ускладненій формі. Наприклад, у випадку оскарження рішення суду нижчої інстанції такі суди додають до тексту рішення примітку із зазначенням, чи було оскаржено рішення та яким судом вищої інстанції розглядалась апеляційна/касаційна скарга.

Рекомендація Р15-1: Слід розглянути можливість додання нових елементів відомостей до існуючого списку. Кожне рішення, представлене проміжними – апеляційними – судами, вищими судами та Верховним Судом, повинне містити у відповідній електронній інформаційній картці такі відомості:

- Усі рішення апеляційних судів
 - Назву/номер справи, розглянутої судом першої інстанції, рішення в якій було оскаржено
 - Назву/область суду першої інстанції, рішення якого було оскаржено
- Усі рішення вищих судів
 - Назву/номер справи, розглянутої апеляційним судом, рішення в якій було оскаржено
 - Назву/область апеляційного суду, рішення якого було оскаржено
- Усі рішення Верховного Суду
 - Назву/номер справи, розглянутої апеляційним або вищим судом, рішення в якій було оскаржено

- Назву/область/спеціалізацію апеляційного або вищого суду, рішення якого було оскаржено

Коли цю нову електронну інформацію буде введено до Реєстру, працівники ДП ІСС повинні будуть додати анотації до раніше включених до Реєстру рішень, які були оскаржені, вказавши назву та номер справи, розглянутої судом вищої інстанції, а також назву суду. Це дасть змогу користувачам, які читатимуть рішення суду першої інстанції, і) швидко визначити, чи було оскаржено рішення у справі, і якщо так, то ii) знайти відповідне рішення суду вищої інстанції, провівши швидкий пошук з використанням назви/номера справи чи назви суду. Із збільшенням складності Реєстру мають бути забезпечені гіперпосилання на анотовані номери справ, рішення в яких було оскаржено, з тим щоб після простого «кліку» на номер користувач автоматично переходив до тексту відповідного рішення суду вищої інстанції.

ПУНКТ 20

Доступ до судових рішень: Відповідно до вимог розумної політики, особи, що мають намір ознайомитися з включеними до Реєстру рішеннями, повинні в обов'язковому порядку зареєструватися на веб-порталі ДСА, вказавши своє повне ім'я, місце роботи, електронну адресу та номер телефону. Вони також повинні будуть ввести логін та пароль. Надалі щоразу, коли зареєстровані користувачі бажатимуть увійти до Реєстру, умовою їх доступу буде введення ними свого логіну та пароля. Щоб убезпечитись від автоматичного створення нових реєстрацій комп'ютерною програмою, при реєстрації від користувачів вимагатиметься прочитати та ввести випадково згенерований набір знаків та/або чисел, зображення яких не надто просто розрізнити. Після отримання реєстраційних даних веб-портал ДСА має автоматично надіслати на електронну адресу користувача електронне повідомлення з підтвердженням, що необхідно для гарантування легітимності запиту. Цілі даної вимоги такі:

1. Убезпечити зміст Реєстру від неприємностей та спроб з боку осіб, що отримують до нього доступ, скомпрометувати чи модифікувати дані;
2. Надати ДСА список користувачів та дані, що їх ідентифікують, для використання у спілкуванні з ними та для інформування їх, наприклад, про таке:
 - a. З огляду на надзвичайні обставини, Реєстр закривається для проведення сервісних робіт;
 - b. Запроваджуються нові можливості Реєстру або реалізуються нові політики чи процедури
3. Надати ДСА статистичні дані щодо різних аспектів доступу до системи, що використовувалися б для вдосконалення програмного забезпечення з тим, щоб воно краще реагувало на типи запитів, що подаються. Такі дані можна використовувати для створення різного роду звітів з метою інформування посадовців, що ведуть Реєстр, про характеристики доступу до його матеріалів
4. Забезпечити ДСА засобом вибіркового визначення різних категорій користувачів та розробити анкети для конкретних груп користувачів з метою визначення рівня їх

задоволеності та отримання від них зауважень щодо функціонування Реєстру з метою його подальшого вдосконалення

5. Забезпечити ДСА засобом визначення корпоративних користувачів, котрі можуть користуватись Реєстром упродовж тривалих часових проміжків, тим самим, можливо, обмежуючи або уповільнюючи доступ та продовжуючи час завантаження документів для інших користувачів

Можливо, ДСА вже реалізувала цю реєстраційну вимогу щодо суддів та інших осіб, яким дозволено доступ до повної версії бази даних судових рішень. Ця вимога також, можливо, стосуватиметься користувачів відредагованих версій, якщо влада вирішить продовжувати утримувати дві окремі бази даних рішень. Проте навіть у такому випадку зазначену вимогу слід включити до числа передбачених Порядком процедур, з тим щоб у випадку її оскарження можна було ефективно послатися на відповідне нормативне джерело.

Найкращі практики: Розробники високоавтоматизованих судових систем визнають ризики, пов'язані з наданням доступу до електронних джерел публічної інформації; тож вони реалізують строгі політики, які з огляду на потреби безпеки передбачають вимогу, щоб для отримання доступу всі майбутні користувачі спочатку пройшли реєстрацію саме як користувачі системи. Розробники усвідомлюють, що відсутність такої вимоги ймовірно призведе до виникнення проблем.

Рекомендація P-20-1: Слід розглянути можливість змінити або Закон, або Порядок, а може, і те, й інше таким чином, щоб передбачити, що в разі звернення до системи (із запитом як про повні версії судових рішень, так і про відредаговані, якщо керівництво вирішить зберегти подвійне опрацювання) будь-яких користувачів, у тому числі суддів, працівників апарату суду, посадовців і технічних працівників ДСА та ДП ІСС, а також будь-кого з громадян, усі вони зареєструвалися як користувачі, вказавши при цьому:

- Повне ім'я [Прізвище, ім'я, по батькові]
- Місце роботи
- Електронну адресу та номер телефону
- Логін та пароль, які мають вводитися щоразу, коли вони входитимуть до системи

УЗАГАЛЬНЕНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗДІЛУ III

Рекомендація P2-1: Слід розглянути можливість децентралізації до рівня місцевих судів усіх повноважень щодо координації часу та графіків направлення проміжних та остаточних рішень до Реєстру. Судді та працівники апарату місцевих судів вочевидь перебувають у кращому становищі, щоб виконувати цю функцію, ніж і без того перевантажена централізована бюрократична установа. Це передбачає забезпечення суддів та працівників апарату на рівні місцевих судів належною підготовкою та необхідними ресурсами. Якщо така умова буде виконана, це допоможе зняти з працівників центрального апарату ДП ІСС значне й непотрібне навантаження.

Рекомендація P3-1: Слід розглянути можливість переформулювання термінів, передбачених у пункті 3, з тим щоб:

- існувало одне, а не два значною мірою ідентичних зібрання судових рішень в електронній формі, – це створить раціональнішу й ефективнішу основу для Реєстру;
- зазначене єдине зібрання задовольняло потреби всіх користувачів, у тому числі суддів, працівників судового апарату, представників ЗМІ, пересічних громадян, професорів права та інших правознавців і дослідників права, комерційних організацій, статистиків тощо.

Рекомендація Р3-2: Слід розглянути можливість змінити Пункт 3 шляхом доповнення нового підпункту, який передбачав би обов'язкове створення та підтримання на веб-порталі ДСА окремого короткого списку гіперпосилань на рішення у резонансних та вартих уваги справах, ідентифікованих за назвою справи, які викликали значний громадський та/або журналістський інтерес або пов'язані з важливими для сучасного українського суспільства правовими питаннями. Цей новий підпункт у пункті 3 повинен зобов'язати Раду суддів визначити критерії для включення рішень до зазначеного списку. Відібрані до списку рішення повинні залишатись у ньому доти, доки їх продовжує відкривати велика кількість користувачів Реєстру. Процес визначення таких рішень має бути якомога швидшим, з тим щоб вони стали доступними для користувачів через короткий список усього через кілька годин після їх ухвалення, якщо це можливо.

РЕКОМЕНДАЦІЯ Р5-1: Розглянути можливість направлення Радою суддів запиту до Рахункової палати щодо проведення детального офіційного розслідування виплат роялті, що здійснювалися ДСА приватним компаніям у порушення Постанови Кабінету Міністрів. Це формальне розслідування повинне:

- Вивчити та оприлюднити як назви приватних компаній, так і імена їхніх зареєстрованих власників, яким сплачуються ці роялті.
- Визначити загальну суму цих платежів роялті з початку роботи Єдиного реєстру.
- Вивчити та переглянути будь-які та всі договори між ДСА, ДП «ІСС» та цими приватними компаніями, включаючи договори між приватними компаніями, якщо такі є;
- Визначити, чи є зв'язок, і який, між діловими інтересами власників цих приватних компаній;
- Визначити, чи відповідав порядок ДСА та ДП «ІСС» щодо укладення контрактів з цими приватними компаніями державній політиці закупок та положенням щодо укладення контрактів;
- Надати відповідні рекомендації, включаючи те, чи:
 - Існують обґрунтування для подальшого розслідування Державною прокуратурою України;
 - Існують обґрунтування для можливого подання позову державою щодо відшкодування витрат на роялті, вже сплачених ДСА;
 - Будь-які існуючі контракти повинні бути негайно припинені відповідно до вимог Державної програми інформатизації.

Рекомендація Р7-1: Слід розглянути можливість змінити як Закон, так і Порядок таким чином, щоб започаткувати національні норми зберігання та архівування судових рішень в електронному форматі, які передбачатимуть:

- Розподіл рішень за типами у формі матриці, що ґрунтується на їх цінності;
- Встановлення для кожної категорії норм зберігання, у тому числі з виокремленням тих рішень, що мають зберігатись на постійній основі;
- Обов'язок швидкого видалення з Реєстру тих рішень, у яких закінчився термін зберігання, передбачений відповідними нормами

Рекомендація Р9-1: Слід розглянути можливість змінити підпункт 2 шляхом доповнення наприкінці підпункту вказаного нижче чи подібного йому за змістом тексту:

2) проводить реєстрацію, веде облік, обробляє, накопичує та зберігає електронні копії судових рішень відповідно до Національних норм тривалості зберігання матеріалів Реєстру

Рекомендація Р9-2: Слід розглянути можливість видозмінення типів персональних ідентифікаторів, які мають бути вилючені з текстів публічно доступних судових рішень, відповідно до наведеної вище Рекомендації А7-1.

Рекомендація Р13-1: Слід розглянути можливість вставити слово “робочого” між словами “після” та “дня”, так що текст матиме таку форму: *Електронні копії судових рішень надсилаються відповідальною особою апарату суду не пізніше робочого дня, що настає після ухвалення (постановлення) судового рішення.*

Рекомендація Р15-1: Слід розглянути можливість додання нових елементів відомостей до існуючого списку. Кожне рішення, представлене проміжними – апеляційними – судами, вищими судами та Верховним Судом, повинне містити у відповідній електронній інформаційній картці такі відомості:

- Усі рішення апеляційних судів
 - Назву/номер справи, розглянутої судом першої інстанції, рішення в якій було оскаржено
 - Назву/область суду першої інстанції, рішення якого було оскаржено
- Усі рішення вищих судів
 - Назву/номер справи, розглянутої апеляційним судом, рішення в якій було оскаржено
 - Назву/область апеляційного суду, рішення якого було оскаржено
- Усі рішення Верховного Суду
 - Назву/номер справи, розглянутої апеляційним або вищим судом, рішення в якій було оскаржено
 - Назву/область/спеціалізацію апеляційного або вищого суду, рішення якого було оскаржено

Рекомендація Р-20-1: Слід розглянути можливість змінити або Закон, або Порядок, а може, і те, й інше таким чином, щоб передбачити, що в разі звернення до системи (із запитом як про повні версії судових рішень, так і про відредаговані, якщо керівництво вирішить зберегти подвійне опрацювання) будь-яких користувачів, у тому числі суддів, працівників апарату суду, посадовців і технічних працівників ДСА та ДП ІСС, а також будь-кого з громадян, усі вони зареєструвались як користувачі, вказавши при цьому:

- Повне ім'я (Прізвище, ім'я, по-батькові)
- Місце роботи
- Електронну адресу та номер телефону
- Логін та пароль, які мають вводитися щоразу, коли вони входять до системи